

Andrej (Andrew) Kobal - Andy, polkovnik ameriške vojske – vojaški obveščevalec v Bolgariji, soustanovitelj Cie

Primorski obveščevalec majorja Andrejka – izseljenec v Ameriki

Rojen je bil 1899 v vasi Strane pri Cerknem, v številčni družini, kjer se je po domače reklo Hramšarjevi. Osnovno šolo je končal v Cerknem, gimnazijo pa v Gorici. Oče je delal v Ameriki, vendar se je pred prvo svetovno vojno vrnil domov. Ker ni bilo denarja za šolanje, je bil Andrej dve leti pismonoša. Star šele 17 let je moral v avstro-ogrsko vojsko, k tržaškemu 97. pešpolku, ko pa so tega ukinili zaradi stalnih uporov, je služil v 304. polku, mešanici vojakov z vseh strani sveta. Z ruske fronte so bili premeščeni na italijansko, iz ene klavnice v drugo. Junija 1918 je bil na Piavi pravi pokol. Potem se je vojna končala in na presenečenje vseh je Primorsko zasedla italijanska vojska. Nekega dne so mladega Andreja zaprli in obtožili, da je vohun majorja Andrejka iz Ljubljane in da širi propagando proti Italiji. Ker mu je grozilo vojaško sodišče, je 22. maja 1919 pobegnil v Slovenijo. V Ljubljani se je oglasil v uradu majorja Andrejka in postal ne samo obveščevalec, temveč tudi tihotapec in študent. Na trgovski šoli je opravil zaključni izpit in kmalu zatem dobil službo knjigovodje v Slovenj Gradcu. Po koroškem plebiscitu je službo izgubil in zato se je aprila 1921 odpravil v Ameriko. Pristal je v Chicagu, obiskal pa je tudi brata in sestro v Montani.

*Dr. Andrej (Andrew) Kobal
(www.rutars.net)*

Urednik, pisatelj, pesnik, dramatik, komentator (1921–1929)

Na uradu S. N. P. J. (Slovenske narodne podporne jednote) so ga prijazno sprejeli. Dobil je službo pomočnika urednika časopisa Prosveta. Postal je tudi mali kmetovalec (farmer). Zatem se je posvetil kulturnemu delu med rojaki v Ameriki. Napisal je številne članke, črtice, pesmi, celo enajst iger. Urejal je mnoge časopise in zbornike.

Univerzitetni študij in štirje doktorati (1929–1942)

Ker je čutil velike vrzeli v svojem znanju in poznavanju sveta ter družbe, se je Kobal sredi 1929 lotil univerzitetnega študija. To je storil tako temeljito, da je v nekaj letih do druge svetovne vojne dosegel štiri doktorate, in sicer iz političnih ved, zgodovine, javnega prava in psihologije. To mu je tudi omogočilo, da je v naslednjem obdobju opravljal zelo občutljive vladne zadolžitve in napisal številna strokovna mnenja interne narave.

Specialist za psihološko bojevanje (1942–1944)

Ker je kot novo promovirani doktor psihologije razvil poseben psihološki test, primeren tudi za vojake, je bil v obdobju 1942—1944 sprejet v novo službo v Pentagonu – za psihološko bojevanje.

Čeprav se z Louisom Adamičem nista osebno poznala, sta po izseljeniškem časopisju ostro polemizirala. Vzrok je bil ta, da Kobal ni hotel sodelovati s skrajnimi levičarji med ameriški izseljenci, katerih predstavnik je bil pisatelj Louis Adamič.

Pripadnik vojaške obveščevalne službe G-2, Oss in G-5 (1944–1947)

Leta 1944 je bil sprejet v G-2 in zatem v Oss (Office of Strategic Services), poslan v Kairo, kjer je vodil usposabljanje obveščevalnih trojk, ki jih je G-2 oz. Oss s padali pošiljala na določene strateške točke, tudi v Slovenijo. Kot pripadnik te službe je izkoristil priložnost in preprečil ameriško bombardiranje Ljubljane in Zagreba. Po osvoboditvi Bolgarije

je bil poslan v Sofijo kot pripadnik ameriškega dela zvezne kontrolne komisije. Ob tej priložnosti je tudi obiskal sorodnike v Cerknem. Ob koncu 1946 je bilo načrtovano, da ga kot častnika G-2 premestijo v Grčijo, od koder bi vodil akcije proti Jugoslaviji in Bolgariji. Zaradi družinskih razmer je prosil za upokožitev. Dne 31. 12. 1946 je bil upokožen kot rez. polkovnik in hkrati prejel zaslužena priznanja in odlikovanja.

Ker je bila Oss razpuščena, je Kobal 2. 1. 1947 sprejel delo v Cii – oddelku za Balkan. Sam je izbiral zaupne ljudi, predvsem rojake. Obenem je sestavljal referate in programe za posamezne balkanske države. Pomagal je tudi nekaterim znanim rojakom, kot je Bogumil Vošnjak, Leo Zakrajšek, vodja ladijskega urada, Ivan Molek, general Damjanovič in drugi.

Svetovalec za obveščevalne službe in policijo v Aziji (1950–1959) in svetovalec nove vladne službe - Cie

Januarja 1950 je odšel na Japonsko, kjer je podrobno preučil primer Riharda Sorgeja. Zatem je bil svetovalec generala Maa, šefa vojaške obveščevalne službe na Formozi. Tri leta je bil vladni svetovalec. V obdobju 1955–1959 je bil v Pakistanu svetovalec za reorganizacijo obveščevalne službe in policije.

Osebnostno je posredoval, da se Andrej Glušič, polkovnik JVVd, sprejme v vojsko ZDA kot strokovnjak za zemljepis in geodezijo (Glušič je bil po stroki geodetski častnik). Postala sta tudi družinska prijatelja. Glušič je o svojem trpljenju v Dachau napisal povest Božična noč v Dachau. Umrli je januarja 1970.

V letih 1962–1964 je Kobal uredil arhiv ruske cesarske obveščevalne službe – Ochrane. V obdobju 1964–1969 je opravil študijske naloge v Fbi in o sovjetski špijonaži. Zanimiva so njegova opažanja o dejavnosti Cie in tudi o raznih napačnih predstavah (grški general Marcos naj bi bil Jugoslovan).

Prehod v Evropo in pisanje spominov

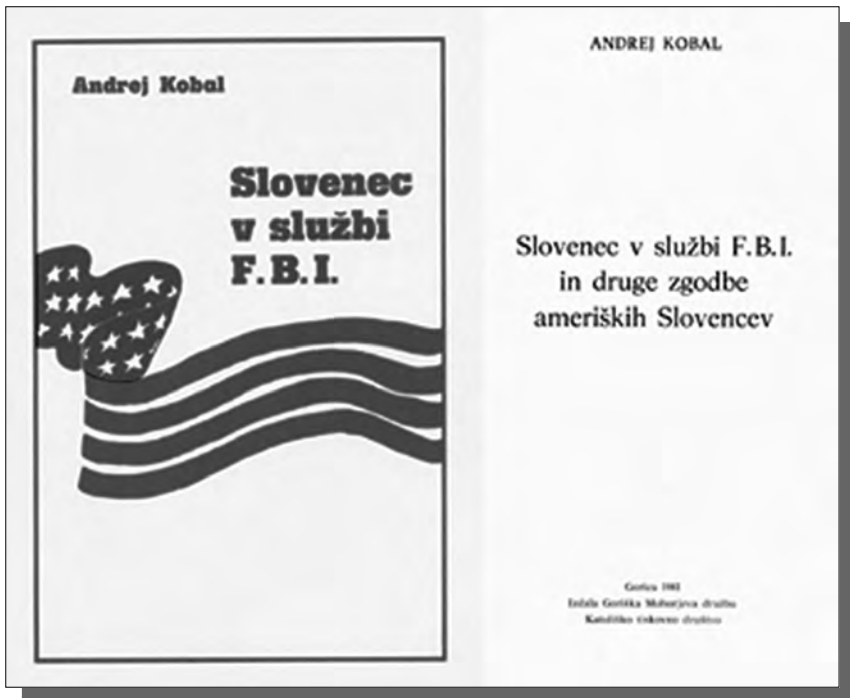
Leta 1970 se je Kobal upokožil in se po smrti svoje soproge Nade preselil k prijatelju Kristofu pl. Flotowu v Murnau pri Münchnu, kjer je 1988 umrl in je tam tudi pokopan. Leta 1973 je začel pisati svoje spomine

pod naslovom ***Svetovni popotnik pripoveduje***, ki so izšli v dveh delih, prva knjiga 1975, druga 1976. Gre za zelo podroben in zanimiv opis ne samo osebnega življenja, temveč tudi razmer, v katerih so živeli in delovali slovenski izseljenci v ZDA. Zato so Kobalovi spomini tudi pomemben zgodovinsko- politični dokument, obenem pa tudi dokaz slovenske pame- ti in sposobnosti.

Leta 1981 je izšla še druga Kobalova knjiga ***Slovenec v službi F. B. I. in druge zgodbe ameriških Slovencev***. Gre za resnično zgodbo o Matiju Cvetiču, sinu belokranjskih staršev, rojenem v Ameriki, ki je ob izbruhu vojne 1939 tajno stopil v Fbi, se vpisal v komunistično partijo in deset let kot vnet komunist delal na vodilnih mestih, obenem pa o vsem poročal Fbi. Zato je izgubil vse svoje znance, prijatelje in družino, ko pa je nazad- nje prišla resnica na dan, ga je Amerika častila, pisala o njem članke in knjige, o njem so posneli film in tudi sam je v knjigi opisal svoje življenje in delovanje. Umrli je leta 1962. Kobal je slikovito podal Cvetičevo delova- nje, njegove duševne stiske in tedanje ameriške razmere ter razmišljanje.

Slika levo: Andrej Kopal, *Svetovni popotnik pripoveduje*, I., Gorica, 1975
Slika desno: Andrej Kopal, *Svetovni popotnik pripoveduje*, II., Gorica, 1976

*Andrej Kobal, Slovenec v službi F. B. I. ..., Gorica, 1980
(www.goriški-panterji.com)*